

Pr. g. Hutter Joan, prof. v. p.
Grad Sv. Jurij Zg. Sv. Kungota

Naročnina listu: Celo leto 28 din., četiri leta 9 din. Izven Jugoslavije. Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poština plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vrnejo. Nezaprite reklamacije so poštne prelohe. Telefon interurban štev. 113.

128. številka.

Maribor, dne 9. oktobra 1922.

Letnik XIV.

Ob drugi obletnici.

(Spisal Caranthanus).

Z boleštvu v srcu se spominjamo ob žalostni drugi obletnici preteklih dni, ko so bili strti naši upi in smo doživeli razočaranje. Ako pomislimo nekoliko nazaj, se nam zdi tedanja doba kot celo leto trajajoč predpust, nepretrgana veriga veselja, plesov in zabav, vse za narod, vse prirejeno od tujih agitatorjev, nepoznavajočih značaja koroških Slovencev. Zamislimo se nekoliko v njih «plodono» delovanje!

Resna, sloka, spoštovanje vzbujajoča postava, večkrat z nahrbtnikom, napoljenim z agitacijskimi plakati, katere razsipa ob potih, kadar ga nihče ne opazuje hodi mož počasi, umerjenih korakov po cesti. Kdo je ta učeni mož? Vsak otrok ve povedati, da je to velik učenjak, plačan agitator, katerega so Kranjci poslali na Koroško, da pridobiva ljudi za Jugoslavijo.

Oglejmo si nekoliko natančneje možakarja in spremljamo ga na njegovem «misijskem» potovanju! Iz levega žepa mu gleda njegov evangelij «Slov. Narod» ali «Domovina» iz katerega črpa svojo modrost zoper farje in klerikalce, ker ve iz svoje skušnje, da se s to vrsto agitacije največ doseže. Na desni strani mu pa sramežljivo kuka iz žepa vrat steklenice, da si «agitator» od časa do časa namoči žejno grlo. Saj to je vendar popolnoma opravičeno in samo ob sebi umevno. Gospod mora mnogo govoriti, vročina je huda, cesta je pokrita s ped debelo plastjo prahu, a na vsakem oglu tu vendar ni gostilne.

«Živijo narod», pozdravi vstopivši v pivno sobo, ondi sedeče voznike in kmete, naroči liter najboljšega in se vsede med družbo.

Začel je govoriti najprej o vročini, vremenu in letini, nato je razpravljaval o kmetijstvu, umni živinoreji, zboljšanju pašnikov, kurjereje, elektrike itd. Z eno besedo, on je povsod strokovnjak, vse ve, vse zna, pravcati vedež in «univerzalgeni», da ga mora vsak respektirati. Slednjic je spretno privedel razgovor na glasovanje.

«Ha, kako boste pa vi glasovali, kaj? Permojduš, če ne boste glasovali za Jugoslavijo, vam bom vsa rebra polomil!» In udaril je s pestjo po mizi. «Se en liter! Za vruga, zakaj smo plačani? Saj je denarja dovolj! Vidite, če boste glasovali za Jugoslavijo, boste tudi vi tako lahko pili. Živijo! Hoch!» Učeni gospod vseznal je ob vsaki priliki rad pokazal, da zna tudi nemški. «Mi smo vas prišli rešit izpod nemškega jarma. Na pij, goba žejna. Vidiš, v Jugoslaviji je dosti vina. To ga boš pil, če boš glasoval za nas! Jaz ga veliko nesem, Kranjec rad pije! Le mene poslušaj, pa ne fajmoštra, mi smo vam prinesli Jugoslavijo!»

In nalil si je zopet kozarec ter ga z vzklikom: «Vse za narod!» res izpraznil do dna. Vsa njegova agitacija je obstojala v zabavljanju in psovanju, svojim trditvam je dajal povdarka s pristnimi kranjskimi kletvami. V presledkih si je pridno nalival kozarec in se krepčal za nadaljni potek diskuzije, obstoječe iz izbranih cvetkov psov in priimkov, a ne stvarnih dokazov.

Tako so se razceperili liberalni narodnjaki lansko leto po slovenski Koroški. Vsak večji kraj je dobil podobnega klovn ali harlekina za agitatorja, katerega glavno agitacijsko delovanje je obstojalo v pijančevanju in veseljačenju. Našinci so se njihovim burkam smejali, nasprotniki pa so to spretno uporabili kot protiagitacijo. Veljave in ugleda niso uživali pred njim oziroma pred njegovo gonjačo so imeli respekt samo otroci.

Drugi, večinoma liberalni učitelji, so se odlikovali s popolno brezbriznostjo in ponašajoč se s svojim svobodomiselnostvom so z zaničevanjem gledali verske navade našega ljudstva po rimskem: «Odi profanum vulgus». Oni, ne poznavajoč razmer, so nam ostali tuji, v svojih visokih oblakih nedostopni, ljudje niso iskali z njimi stikov, kratko rečeno, vsemu agitacijskemu delu so bili balast!

Veliko bolj popularne so bile gospodične učiteljice, ki so v mladostni razposajenosti letale od zabave do zabave, se oblačile nedostojno kot Judinje ob poletnem času ob Vrbskem jezeru. Zelo rade so gospodične v družbi raznih kavalirjev švabčarile in pačile s pristnim kranjskim naglasom nemški jezik.

In mi smo si mislili, s skrbjo v srcu: Gorje nam, če bodo taki narodnjaki reševali naš narod!

Prišel je usodepolni dan, 10. oktober, zvedeli smo bridko resnico. Pa plačanih narodnjakov in buditeljev ni bilo več med nami. V naglici, po noči so kar brez slovesa zbežali na varno čez mejo in pozabili tukaj poravnati dolgove. Spomnil sem se besed sv. pisma: Najemnik pa beži, ker je najemnik.

Potegnimo črto. In rezultat? Koroška se je utopila v veseljah, plesih in vinu. Kar pa jo je še gledalo iz tega močvirja, jo je pogreznil Žerjavov svinec. Surovost vojaštva, zlonamerna hladnost beograjskih krogov in uporaba propagandnega fonda v Žerjavovih rokah za strankarske svrhe, — vse to je pripravljalo pot — zmanjšanju odporne moči slovenstva napram beograjskemu centralizmu.

Koroško smo zgubili, ker se je to hotelo, in ker je plačano efijaltstvo, zaradi svojega in svoje stranke trebuha, zločinsko spretno spletkarilo v korist — Nemcev. Vsemu temu pa je diplomacija — brez Slovencev in proti njim — dala svoj blagoslov.

Kaj sedaj? Vse naše delo bodi osredotočeno na glavno točko programa vseh poštenih Slovencev, da izvojujemo najširšo zakonodajno avtonomijo, ki hodi pri vlačna sila neosvobojenim Slovincem za združeno Slovenijo v okviru velike Jugoslavije!

Z izdajalci pa nobenega usmiljenja, ker «pokora klete njih grehote vnukom bo še poznim — tujčev jarem».

Politični položaj.

Kriza vlade. Vse konference so imele doslej samo ta rezultat, da se je konstatirala nevzdržljivost položaja. Po treznem presodku so Pašičevi poskusi, da se obdrži situacija in vladna kombinacija kakor doslej, neuspešni, režimski listi pa še vedno svetujejo in modrujejo, kako bi se dalo režimu podaljšati življenje. Prav posebno zanimiva je beograjska «Politika», ki pravi: «Ali se ne bi dalo predpostaviti, da bo Pašič, ki je v notranji politiki tako gibčen in širokogruden (!), zgrnil v svoje naročje vse raznorodne elemente ter jih vsaj za nekaj časa pomiril? On bi n, pr. mogel, da sprejme samo eno orientacijo zagrebskega kongresa — zblizanje s Hrvati, — odvrne pa revizijo ustave ter vse druge sugestije tega zbora...» Kako naj bi Pašič sprejel samo zblizanje s Hrvati, vse druge «sugestije» današnjih splošnih zahtev pa odklonil, to razume samo beograjska «Politika».

O težkoči vladne krize. Vsi uglednejši politiki in celo demokratični ministri so uverjeni, da stoji sedanja vlada pred krizo in da bo sledila krizi ostavka, samo se še sedaj ne more trditi z gotovostjo ali bo ta demisijska pred sejo glavnega odbora in klubov, ali takoj po svečanosti v Pragi in Kumanovem. Izlaz iz vladne krize bo po mnenju finančnega ministra Kumanudija zelo težak in sicer: novo-vladno koalicio bo treba ustvariti na povsem novi podlagi; ministrski portfelji se bodo morali izmenjati in težko bo najti prave osebnosti za novi kabinet.

Z napadi na vojnega ministra nadaljuje radikalna «Tribuna». Najprej glede konfidentske liste, sedaj mu pa stavlja tale vprašanja: 1. Ali sta šla in zakaj sta šla gospodična Zorka Vasiljevičeva in g. Mijoljkovič, direktor zavarovalnega društva «Srbija» na Dunaj? Ali zato, da sprejmeta, kakor se trdi 1.500.000 dinarjev, kot provizijo za prodajo municije naši državi? — 2. Kdo sta ta Srb in ta Dunajčan, ki grozita s tožbo in odkritjem velike afere, ko se tudi njima ni izplačala ista provizija, kot jo je sprejel beograjski agent Fijucek. — 3. Ali je sprejel general Vasič kako preteče pismo iz Dunaja od dotičnega srbskega agenta in ali je res, da je dunajski fabrikant municije Mandl s 400 tisoč dinarji pomiril neke nezadovoljne? — Mi bi radi videli, da bodo odgovori na ta vprašanja jasni in razločni, da se viid, kaj je resnica in kaj je obrekovanje.

Deset let je danes preteklo, ko je Črna gora napovedala vojno Turčiji, kmalu za njo — in sicer 18. okt. 1912 — so sledile še Srbija in Bolgarija. Tako se je začela vojna, ki je znana v zgodovini pod imenom «balkanska». Nepričakovano hitro in zmagoslavno je končala balkanska vojna. Macedonija je bila od tretjih vržena kot jabolko razdora med Bolgare in Srbe, da je prišlo do obžalovanja vredne bratomorne vojne, katere posledice še danes težko občutimo in bodo še dolgo v spoditko medsebojnemu sporazumu in ovira bratskemu jugoslovanskemu združenju. Vele Srbstvo in velebolgarstvo je bilo in bo vedno vir nesreče za njih in za tiste, z njimi delijo usodo. K sreči se je velebolgarstvo ugnalo, vele Srbstvo pa dobiva svojo moč zaenkrat še iz centralizma in od kratkovidnih, pohlepnih politikov. Upati pa je, da bodo skupni interesi združili vse Jugoslovane in skupne meje pod geslom: vsakemu svoje v avtonomiji!

Katoliške šole v Bosni in vlada. Sarajevska «Nedelja» piše: V Bosni in Hercegovini je 40 katoliških šol. Od teh je nekaj delovalo že za časa turške oblasti, a tekem avstrijske okupacije se je na teh šolah vzgajala narodno zavedna in zanesljiva inteligenca. Pričakovati bi bilo, da bo narodna vlada tem šolam posvečala iz hvaleznega priznanja skrb in podporo. Toda vlada res nadzoruje te šole, ukazuje poprave šolskih zgradb, določa zanje knjižice in se zanima zlasti za «patrijotično» vzgojo in zato, ako se z zadostnim spoštovanjem navaja ime atentatorja Principa itd. Kar se tiče podpore, pa daje vlada vsem tem 40 katoliškim šolam vsega skupaj 10.000 dinarjev ali 40.000 kron letne podpore! Toliko zasluži vsaka učiteljica, ki je prvo leto v službi. Ko je prišla nedavno h g. Grdjiču, ki mu je od prevrata sem poverjeno šolstvo, prednica nekega sarajevskega katoliškega zavoda in ga opozorila, da obiskuje sarajevske katoliške šole 2000 otrok in da bo morala vlada izdati milijone, ako se bodo ti zavodi zaprli, je g. Grdjič rekel: «Mi homo te milijone radi dali,

bomo imeli vsaj mladino v svojih rokah! Mi to tudi hočemo, da vaše katoliške šole izginejo!» To je torej prosvetna politika vlade, njeni šolski program in njena enakopravnost!

Jugoslovanski Miklavž.

Na žalost smo že davno morali spoznati, da pri nas vlada to, kar se po kulturnem svetu imenuje in razume kot vlada, temveč nekaj posebnega: neka pol javna in pol tajna družba, katero imenujejo Srbi, ki imajo v tem že več izkušenj, — porodica. Porodica, to je sorodstvo — krvno, duševno ali kakorkoli, je zastopana tudi v vladi, sedi na ministrskih stolčkih, sestavlja in podpisuje naredbe, uredbe, ukaze in zakone, izvršuje čisto tudi kraljevsko oblast, rešuje in rešava, pa vendar vse te na vladnih mestih vidne osebnosti niso glavni del porodice ali družbe, ki nas vodi, vleče, pogreza, gonablja ali vlada, temveč glavni del in izrečno povdarjeno najaktivnejši del te družbe je raztresen po celih «čaršiji», — da prednjači največjim špekulantom in velekapitalistom.

Ministri so pravzaprav orodje onih porodičarjev, ki so razdeljeni po bankah, veletržiščih, borzah in drugih profitarjskih mestih. Glavni porodičarji pa sploh ne nastopajo javno v bankah, veletrgovinah in tako dalje, temveč vodijo svojo zasebno, nekontrolirano in pri tem posebno izdatno trgovino.

Vsem tem vrstam in strokam pa prednjači na vsak način g. Nikola Pašič. On je na vladi in na «čaršiji» in on ima glavne zasluge na tem, da se je sistem porodice uvedel najprej v Srbiji, potem pa v Jugoslaviji. On je bil iz profitarstva ali trgovine upornik, ustaša, izzval je upore, izdal manifeste, kar je danes vodil, to je jutri obsojal in tudi sodil, pri slabem koncu tega in onega je pa druge pošiljal v ječo in smrt, sebi pa je očuval zdravje ter nagrabil veliko premoženje.

Da to ne bi padlo javnosti v oči, je uvedel v javno življenje poseben sistem, ki se ne razlikuje od nekdanje, od njega samega toliko preklinjane vladnavščine iz najhujše Obrenovičeve absolutistične dobe: uvedel je sistem ene ali pa dveh garnitur. Kadar je bil on na krmilu, so imeli njegovi ljudje vse, drugi pa nič, ko je on z drugimi strankami sklepal vladne zveze, so se delokrogi in izkoriščevalna polja razdelila in na krmilu ali v pravici toliko proslavljene demokracije je bila ena in druga «garnitura» vladnega zavezništva, vsi ostali krogi in sloji srbskega naroda pa brez vsake besede. To se je preneslo na Jugoslavijo in na krmilo sta prišli radikalna in demokratična garnitura, samo da je sedaj začela ena drugi strahovito nasprotovati, ker neče nobena prevzeti cele odgovornosti današnjega režima. Policija je demokratična, sodnija radikalna — in seljak-Srb in, politično prebrisan, v južni Srbiji nosi po žepu po dvoje strankarskih izkaznic: če pride policaj od ene, pokaže demokratično, če pride sodnijski pisar od druge strani, pa radikalno strankino izkaznico in pri enih in drugih se lahko izkaže kot lojalen državljani te države. Pašiču je dovolj, če ima svojo močno «garnituro» in danes bi se zvezal tudi s policajdemokratom Pribičevićem, kaj program, kaj stranka, samo da je močna garnitura!

Ker vedno samo garniture smejo govoriti, je tudi Pašič pri vsej svoji grabežljivosti postal tradicionalna figura. Čitajmo razne vladne liste, pa vidimo, da se govori, da mu je narod veliko premoženje «naklonil» in da se ne bi smelo reči, da si je on sam to veliko imetje — nagrabil.

Kdo govori, samo vladna garnitura in nikdo drugi! Ona in naj je še tako nasprotna v razdelitvi plena, ima pa interes, da tako govori. Pašič je Miklavž. Gre, nikomur ne pove kam, pride in vedno prinese. Danes «Omnium Serbe» za sebe in tudi za druge v vladnem taboru, jutri brezlično štacijo enemu in vsem in tako gre brez kraja in konca. Vladni tabor pozna svojega Miklavža. Pa še kako! — Pozna ga, ceni in drži!

Miklavž hodi vedno, tajno naokrog, gre in zopet pride. Prvi je njegov sin Rade, ki ga vpraša, drugi pa čakajo, dobro vedo, da Miklavž tudi njih ne pozabi. Pašič pride od mirovne konference, sin ga vpraša: Kaj je, oče, kaj prinašaš? — Mir, vojne odškodnine. — Dobro je, dobro zasluži. — Sin Rade se spravi na nemške črede volov v zvezi s Puceljcem, konje da oficirjem, stari Pašič pa napravi listo svojih vojnih odškodnin, ter zahteva za vsak liter vina, za vsako staro pipo, cigaretno dozo, palico, kuboru (starinsko kresilno orožje), razne spomine na carje in kralje po tisoče in tisoče dinarjev odškodnine. Miklavž gre, ne pove nikomur ne kod ne kam, kaj sklepa in kaj dela, vrne se, sin pa že vpraša: Očka, kaj si prinesel? — Prinašam vojno! — Tudi vojna je dobra, mnogo se zasluži! — Sin Rade to že dobro ve, ko so Srbi kravali in umirali sestradani in raztrgani, je on delal najboljše kupčije.

Očetovo delo, celi državi tajno in prikrito, generalsko hojaželnost, vladino nesposobnost izrabi, kupi v Rimu 200.000 vojaških oblek ter se pripravi za vojnega liferanta za vsak slučaj. Tako dela sin, ki ni javen bankir, ni javen trgovec, temveč samo sin starega — Miklavža in tako delajo vsi porodičarji, vsak po svo-

jih močeh, po svoji spretnosti in vsi v nenasitni želji po profitu.

V ministrskih sobah se določajo monopoli, a pred vratmi pa čakajo drugi porodičarji, da prevzamejo licencije in glavne zaloge, na ministrskih sejah se razpravljajo o slabem prometu, o pasivnih krajih, o draginji in pomanjkanju, drugi porodičarji si pa manejo roke, ker je vse, kar vlada razpravlja in sklepa, voda na njihov mlin. Zanimarjen promet je odrezal pokrajino od pokrajine in tudi drugače se ne skrbi za to, da bi preostanki enih krili nedostatke drugih krajev, kar noče razumeti vlada, to dobro razume njena spekulativna zlahta, ki nakupuje in prikriva velike zaloge živil in drugega blaga, da si iz pomanjkanja kuje dobiček, za spremembo nam dovaža tudi moko iz Rumunije, Bolgarije in Italije, mast iz Amerike in ko upravna zanikernost dopušča, da se kvarijo velikanski gozdovi, dobivamo tudi les iz tujih dežel po porodičarskih rokah, ki še nikdar niso delale brez velikega dobička.

Vsaka stvar ima svoj konec in tako se bo tudi porodičarsko izkoriščanje nehalo, zmanjkalo bo plena. V Pašič-Miklavžev režim verujejo oni, ki čakajo na ožje tako razmnožila, da Miklavž ne zmore več darov za vse, ki so pri njej že od nekada, kaj še le za nove. Plena je vedno manj, zemlja je izmozgana, odtod prepri in razkoli med porodico, nova jata hlapcev naj se zaveda, da ostane vedno hlapčevska in da po prenehanju Miklavžev ne bo nikdar gospodarila nad narodom, ki jo je že spoznal in obsodil.

Po svetu.

Švica bo posodila Avstriji 20 milijonov švicarskih frankov in to radi tega, ker je ponudila poljska vlada, da prevzame za avstrijsko posojilo 10 odstotne garancije. Poljaki ponujajo Avstrijcem garancije — je ravno tako, kot bi kazal slepec slepcu pot.

Sestanek orientalne mirovne konference želijo Angleži v Veneciji ali v kakem kraju v bližini Carigrada tekom 14 dni.

Grki morajo izprazniti Trakijo tekom 10 dni. — Med zavezniki in angorsko vlado je že podpisan prehodni sporazum. Po tem sporazumu morajo Grki izprazniti Trakijo do Marice. Izpraznjene Trakije pa ne sme Turčija poprej zasesti, dokler ne bo podpisan mir. Ako bi se Grki protivili tem pogojem, bodo začeli zavezniki na pram Grčiji z nasilnimi koraki, angleško brodovje bo blokiralo grško obal in Turki bodo dobili dovoljenje, da prekoračijo morske ožine.

Grki nabirajo dobrovoljce. Grški vojni minister je izdal proglas na vse nemobilizirane moške, naj se prijavijo za vojno službo kot dobrovoljci in služijo kot taki do konca vojne.

Resna opasnost. V Kirkilisah in Istrandži in v okolici ravnokar omenjenih krajev se je nabralo okoli 100.000 izlakanih grških beguncev in obstoja resna nevarnost, da pride do pokolja in ropanja med tamošnjim turškim prebivalstvom. Močne grške čete korakajo v smeri proti Rodosto ter Cataldži in na potu rekvirirajo ves živč. Bolgari so zabranili prehod grškim in turškim beguncem na bolgarsko ozemlje.

Odstop carigradske vlade je fakt, angorska vlada bo poslala v Carigrad svojega guvernerja. Carigradski sultan bo odstopil po sklepu miru.

Nevarna francoska igra. Po angleških zagotovilih se je postavila Francija na stališče, da se naj Rumunija in Jugoslavija izključita od orientalske mirovne konference in to radi tega, da se izključitvijo Rumunov in Jugoslovancev lahko opraviči tudi izključek — Rusije. V Londonu se baje protivijo temu francoskemu predlogu, ker Rusijo in Turčijo zamoreta ogrožati samo Rumunija in Jugoslavija.

Rusija in Anglija. Ruska vlada je v noti na Anglijo protestirala zoper samovoljno zatvoritev Dardanel, ki jih straži nič manj kakor osem angleških drednotov. Nato je angleška vlada razglasila po «Reuterju» vest, da je ruski protest brezpredmeten, ker Anglija Dardanel nikomur ni zaprla. Danes se poroča, da je Anglija v sporazumu s Francijo in Italijo odredila zatvoritev Dardanel za 48 ur. V imenovani noti ruske vlade je bilo med drugim rečeno: «Svoboda morskih ožin ne pomeni svobode za zapadne velesile, da blokirajo ožine, kadar se jim zdi, pod katerokoli pretvezo in odrežejo črno morje od ostalega sveta.» Nadalje: «Rusija razume svobodo ožin v tem smislu, da se razteza le na trgovske ladje ter enkrat za vselej osvobodi ožine in črno morje od pričujočnosti tujih vojnih brodovij.» — Kakor se vidi, se Anglija za to nič ne zmeni in se vede na tujem kakor doma. Utegne priti čas, ko bo to imelo tudi za Anglijo neprijetne posledice. Sicer se pa Angliji že sedaj otepa. V Mezopotamiji so se že pred Kemal-pašino ofenzivo kazali znaki upora proti angleški nadvladi. Anglija je s svojo brezobzirnostjo sicer ukrotila ministre, položaj je pa ostal kritičen in se vedno bolj ostri.

Mirovna konferenca v Moskvi. V Moskvi se sedaj pripravljajo velike in važne stvari, vse ono, kar se je v Parizu in v Londonu zgrešilo, to se pripravljajo sedaj v Moskvi z večjo vnemo, resnostjo, poštenostjo in vsem drugim, kar jamči za velik uspeh in še večji pomen. Snuje se velika vzhodna antanta in sedaj tudi razorožitvena konferenca med Rusijo in njenimi sosedi. V Varšavi so se že sestali zastopniki generalnih štabov Poljske, Finske, Estonije, Litve in Rumunije, da se pripravijo za moskovsko razorožitveno konferenco. — Ruska vlada je poslala rumunski noto, v kateri jo ponovno pozivlja, da se udeleži razorožitvene konference v Moskvi, ne da bi stavila kake predhodne ultimativne zahteve (Besarabija), ker je Rusija pripravljena se prijateljsko razgovarjati o vseh še nerešenih vprašanjih.

Skoraj neverjetno. Skladatelj Egidij Russo v Trstu

je objavil v listu «Era Nuova» članek, v katerem opisuje glasbeno stenografijo. S pomočjo kombinacije pik, krogov in znakov je mogoče vsako melodijo takoj sprotno prenesti na papir, pa naj jo svira solist ali pa še tako mnogoštevilni orkester ali pevski zbor, ker se da zabeležiti tudi orkestracija. Bajé so celo najslavitejši glasbeniki navdušeni za to novo iznajdbo, ki jo imenuje vidi, kaj je resnica in kaj obrekovanje.

Beleške.

Sloves pravega Srba in srbskega ministra je dosel gel poštni minister Miladinović po mnenju «Balkana», ker se je razvelj v največjem šovinizmu na radikalnem shodu v Somboru. Minister, ki na najhujša očitanja nereda in korupcije je avstrijska laž; država naša, če bi že hotela spremeniti svoje ime, se sme imenovati samo «Velika Srbija.» Vojska podpira našo odločnost in oni Hrvati, ki nosijo razdor, se bodo srečali z vso silo in močjo srbskega naroda. — «Balkan» ga hvali ter porabi še priliko, da govori o srbski stranki.

Naše edinstvo. Muslimanska «Pravda» prinaša tole sliko: Povodom učiteljskega kongresa v Sarajevu sta se razgovarjala dva učitelja, eden Bosanec in eden Srbijanec. — Ali si ti kolega za edinstvo? — vpraša Srbijanec Bosanca. — To že, samo, da bi se morale dati pokrajinske avtonomije, ker so pač razmere v vsaki pokrajini druge in ker Kaj razmere, se zadere Srbijanec, — komaj smo izvojevali to naše edinstvo, in sedaj ga moramo očvrstiti! — Prosim te kolega, koliko pa imaš plače? — vpraša Bosanec Srbijanca. — Ja, brate, nekaj nad 2000 dinarjev. — Jaz pa, vidiš, samo 1200. — Zakaj je to? — Drugačne so pri nas razmere, odvrne Srbijanec.

Žandarske kasarne in postaje gradijo po južni Srbiji na narodove stroške. Vas, ki dobi postajo, jo mora sama plačati ter po večini tudi žandarje izdržavati in tako stane v ubogi macedonski vasi žandarska postaja več kot vse vaše kolibe skupaj. Bitoljski list «Radikal» piše, da je to nezakonito ter da se mora s tem takoj prenehati. Čudne pojme imajo današnji oblastniki o dolžnosti in pravici naroda. Pravice mu sploh ne priznajo, nalagajo mu pa baš toliko, kot v vojnah kaka tuja sila podjarmljenemu svetu.

Bolgarija in Bolgari.

Bolgarska javnost.

«L'Echo de Bulgarie»: Politika osvajanja je končno propala. Čas je da prepusti svoje mesto politiki miru in sodelovanju. Dogodki zadnjih let so dovolj poučni, da Grška spozna, koliko je s svojo nevrtačljivo politiko ovirala vzpostavitev miru in normalen razvoj svoj in drugih. Iskreno želimo, da po tragičnih dneh, ki jih preživlja, Grška pride do orientacije izrazito miroljubne politike. V tem so ji zagotovljene iskrene in lojalne simpatije.

Isti list: Geografska «Politika» je priobčila vest, češ, da je v Sofijo prispela boljševiška vojaška misija, da organizira boljševiško revolucionarno gibanje v Trakiji. Odločno dementujemo to vest, na kateri se pozna tendenciozen namen.

«Slovo»: Poraz Grške, zlasti pa sklepi Francoske, Angleške in Italije, da se vzdrže pravice Turčije na Vzhodno Trakijo z Drinopoljem, vse to je popolnoma predrugačilo račune Male antante. Sicer pa je naravno, da niti Srbi, niti Rumuni ne pojdejo na vojno zato, da ohranijo Grkom Solun in Dedeagač. Očividno je, da je konec politiki obkoljenja Bolgarije in s tem je tudi konec dosedanjemu postopanju Jugoslavije in Rumunije napram Bolgariji. Dosedaj se Srbi niso upali odkrito govoriti o svojih zahtevah na Solun. Grški poraz in prihod Turkov v bližino Marice nudi Srbom bolj proste roke, ker se boje morebitnih komplikacij. Prisiljeni so, da spremenijo svojo politiko napram Bolgariji in njenemu izhodu na morje.

«Zora»: Grška vstaja ima patrijotski značaj; gre za ohranitev Trakije. V vstaja ni delo boljševikov ali republikancev. Izvršili so jo častniki in vojaki zaradi spremembe oseb, dočim se režim niti za las ne bo spremenil. Gre za novega kralja in novega ministrskega predsednika. Predsednik vlade je znan; svojčas je bil izgnan in je sedaj v Parizu. Tudi glava države je že pripravljena: zet rumunske kraljice iz anglosaksonske vladarske hiše in svak jugoslovanskega kralja. Grčija pač ni mogla boljše izbirati. Slo bo zato, da se spet razgiblje trakijsko vprašanje in se bo poskušalo v ta namen zlepiti dele grške vojske. Znano pa je, kako misli odgovoriti Kemal-paša. Požar na naših mejah se približuje.

«Preporec»: Konstantin je odstopil v korist svojega sina Jurija, zeta rumunskega kralja in svaka kralja Aleksandra. Vlada v ostavki je sama pozvala Venizelosa na krmilo države, da reši Trakijo. (Izvrstni glumci so ti-le Grki — op. ur. «Str.»)

«L'Echo de Bulgarie»: Če pazno motrimo vse okoliščine in dejstva, vidimo, da je položaj skrajno napet. Dogodki se razvijajo z bliskovito hitrostjo in nevarnost novega prelivanja krvi še ni odstranjena. Vsled svojega neposrednega sosedstva s Turki in Grki, Bolgarija je najbolj izpostavljena v slučaju obnovitve sovražnosti v Trakiji. Obratoma pozornost velesil na to dejstvo, ki je tem neugodnejše, ker je Bolgarija popolnoma razorožena. Neutrlnost namreč zahteva sposob-

nost obrambe lastnih meja. Bolgarija pa nima niti dovolj vojske za varnost in red v notranjosti svoje zemlje.

«Pobeda»: Dogodki v Grčiji z dne 26. in 27. m. m. podčrtavajo dejstvo, da je dva dni pred revolucijo ministrski svet sklenil izvršiti z vladnimi naredbami to, kar bi sicer moralo biti delo revolucije. Torej se pred revolucijo je vlada sklenila pozvati Venizelosa in kot neizogibno posledico tega tudi abdikacijo kralja Konstantina. Dva dni na to je bila «revolucija», ki se je izvršila brez resnih dogodkov in brez vsakega odpora. Istotako se zanika republikanski značaj. Če pomislimo, da so «revolucionarji» poverili Venizelosa z nalogo, da brani grške interese v Evropi in podvzame mere za orgatnizacijo odpora v Trakiji, — se ne moremo iznebiti vtisa smešnosti grške revolucije. Vsekakor pa je jasno videti bistveno vladni značaj te «revolucije».

«Radikal» (Sofija): Zdi se, da je v Atenah dovolj naivnih ljudi, ki mislijo, da bo diplomatski Venizelosov genij ohranil Grški njene pridobitve v Evropi. Po velikih turških zmagah je dvomljivo, da bi Venizelosa vlada mogla doseči kake uspehe za Grško. Rezultati turških zmag so tako veliki, da jih diplomatsko ne bo mogoče ovreči, Grčija se bo morala odreči svojim sanjam o vzpostavitvi Bizancije in najti leka svojim ranam, pa naj bo že na vladi kdor koli: Venizelos ali Konstantin.

«Narod»: Ozemlje med Črnim, Marmorskim in Egejskim morjem mora postati svobodna država, ki naj odpre svoja pristanišča vsem narodom. Popolno in definitivno nevtrlnost naj zajamčijo vse države. Avtonomija Trakije — v tem je rešitev trakijskega problema.

«Makedonija»: Nas Macedonce spaja ljubezen do domovine. Naša trdna vera pojačuje odpornost legitimnih narodnih aspiracij, ki jih nobena sila ne more nikdar zatreti.

Svetovna javnost.

«Manchester Gardian» (Anglija): zahteva, da se udeležijo vzhodne konference v Mudaniji tudi zastopniki Bolgarije in Zveze narodov, ker gre za stvari, ki direktno zanimajo Bolgarijo, Zvezo narodov pa zlasti kontrola nad morskimi ožinami in uprava avtonomne Trakije.

«Daily Chronicle» (Anglija): piše v istem smislu.

«Daily Mail» (Anglija): Venizelos, «grški netilec požara» (fire brand), je dospel v London in se takoj oglašil v zunanjem ministrstvu. V London prihaja z baklo vojne; vendar pa je bil bolj sprejet, kakor pa turški odposlanci v začetku avgusta. Tiste, ki prihajajo k nam z oljkino vejico, ne sprejme nobeden britanski minister. Venizelosu in njegovim finančnim prijateljem Anglija ne sme zaupati, ako hoče vzpostavitev trajnega miru na Vzhodu. Venizelos in njegovi prijatelji, ki so krivci vseh sedanjih težkoč, je izvršil fatalno ekspedicijo v Malo Azijo vkljub svari lom pokojnega maršala Henry Wilsona, ki je prorokoval, da bo Venizelos upropastil Grško. Nočemo, da sedaj, poleg Grške, upropasti še Anglijo in jo zavede v porazno vojno.

Dnevne novice.

Dr. Hohnječeva shoda na Breznu in Remšniku sta bila včeraj hvalevredno dobro obiskana. Gospod poslanec je razlagal na zborovanjih na prostem na priprosto podučnih vzgledih zunanji in notranji politični položaj. Zborovalci so ob koncu shodov izrekli zaupanje Jugoslovanskemu klubu in obsodil vsak morebitni oboženi nastop naše vlade, zahtevali izdatnejšo prehranjevalno pomoč in krščansko šolo.

Vinarsko-sadjarska šola v Mariboru ostane. Ker je že razpisan sprejem učencev v srednjo kmetijsko šolo v Mariboru in ker bo ta šola nameščena v sedanji vinarsko-sadjarski šoli, je poslanec dr. Hohnjec o usodi vinarsko-sadjarske šole v bodočnosti vložil interpelacijo na g. ministra poljedeljsva. Dne 7. oktobra je dobil tale odgovor, datiran s 4. oktobrom: 1. Srednja kmetijska šola v Mariboru je samostalna ustanova, koja bo postajala poleg sedanje sadjarsko-vinarske šole, katera se v nobenem slučaju ne bo ukinila in njeno ukinitje ni bilo nikdar nameravano. 2. Za zidanje posebne zgradbe za srednjo kmetijsko šolo v Mariboru so izdavnja povzete potrebne mere, to je, ukazano je upravi, da stori, kar je potrebno, za izdelavo načrtov in proračuna. 3. Za prvi dve leti bo samo za učilnice služila sedanja zgradba sadjarsko-vinarske šole, ne da bi se motilo delo v tej šoli, a v tem času bo se pripravilo vse, kar je potrebno, da bo v tem roku nova zgradba gotova.

Srednja kmetijska šola za prvi čas ne bo imela svojega internata.

Tudi državnim uslužbencem je že dovolj čakanja. Sedanja vlada vedno maže državne uradnike s potpežljivostjo, češ, le čakajte, službeno pragmatiko bomo že izgotovili in potem bo konec uradniški bedi. Sedaj že vendar uradniki uvidevajo, da so obeti o uradniški pragmatiki s strani sedanje vlade prazni in je seglo uradništvo po samoopomoči. Državni nameščenci bodo osnovali v najkrajšem času poseben osrednji odbor, katerega naloga bo, da preskrbi privatne službe vsem onim državnim nameščencem, ki bodo zapustili državne službe. Iz državnih služb bo izstopilo veliko število uradništva in to sigurno, ako ne bo vlada rešila uradniškega vprašanja pri prihodnjem parlamentarnem zasedanju. Ravnokar omenjeni pokret med državnimi nastavljenici zna imeti nedogledno slabe ter pogubonosne posledice za celo državo.

Tovarišem! Ponovno opozarjamo, da moramo koncem tega tedna (do 12. oktobra) skleniti račune. Zato zaključite svoje nabiralno delo čimprej ter vrnite izpolnjene nabiralne pole, kakor tudi denar na naš na-

slov. Za slučaj pa, da ne bo mogoče vsem tovarišem zavrniti svojega nabiranja še ta teden in nam do 12. oktobra 1922 vpsolati denarja in nabiralnih pol, naj nam jih poedini tovariši izročijo pri svojem prihodu v Ljubljano. Nabiranje od strani naših organizacij na deželi (Dekliških zvez in Orlovskih pododsekov) ter drugih naših somišljenikov, na katere smo se tozadevno obrnili za sodelovanje in podpiranje, se lahko naprej vrše ter nas po končanem nabiranju obvestite na naslov: Stajerski pododbor menze kat. akademikov — Ljubljana, Miklošičeva cesta 5. Za prevoz v Ljubljano poskrbimo mi. Do 14. oktobra 1922 pa bo naše tajništvo poslovalo v Mariboru, nato pa pod gorajšnjim naslovom v Ljubljani. Toliko v pojasnilo.

Ker začno predavanja na ljubljanski univerzi na nekaterih fakultetah 16. oktobra in ker do 10. oktobra še ni bilo mogoče izvesti vseh tehničnih priprav za menzo, se stvorila naša menza še le 16. oktobra, kakor je bilo prvotno objavljeno. Na to vas opozarjamo. Ne pridite pred 16. oktobrom v Ljubljano.

Za našo menzo v Ljubljani so darovali: Mariborski bogoslovci 1200 K; upraviteljstvo Vetrinjskega dvora 1000 K; Obran Matija 800 K; Bratje Tavčar 600 K; (dobimo še prispevke v realijah); dr. Josip Leskovar 400 K; dr. Josip Hohnjec 400 K; dr. Alojzij Juvan 200 kron; Starčič Franc 120 K. Tajništvo nabiralne akcije za menzo kat. akademikov — Maribor, Korošičeva 12.

Škandal za škandalom. Hrvatski pokrajinski namestnik Demetrovič je izdal okrožnico ter jo priobčil tudi v «Službenih Novinah», v kateri poziva vsa vodstva srednjih in podobnih šol, naj strogo pazijo, da se dijaki ne bodo vpisovali v nobeno telenadno društvo, ako ni včlanjeno v SHS Sokolskem Savezu. Vsa druga telenadna društva so za dijake prepovedana.

Proti železniškemu škandalu. Na zborovanju zveze industrijalcev v Ljubljani se je govorilo o žalostnem položaju državnih železnic. Navajali so se škandali, katere smo že mi nedavno opisali v daljšem članku in sprejela se je resolucija, ki roti vlado in posebej še ministra saobračaja, da neznosni nered odpravi, ter od strani s tem največje nevarnosti, ki pretijo trgovini in ob enem tudi celi Sloveniji, ki je izročena bedi in obupu, ker je že danes dejansko brez železniškega prometa. Omeniti je treba, da pripozna resolucija tudi bedno stanje železniškega osebja, ki je sramotno plačano, po vagonih nastanjeno in ki ob taki eksistenci tudi ne more dobro opravljati svoje službe.

Žalostna statistika. Po podatkih ministrstva za socialno politiko je v Srbiji in Črnigori 137.022 rodbin v vojni padlih vojakov. Od tega velikega števila pa 12.837 otrok brez očeta in matere. V Banatu, Bački in Baranji je 14.340 vdov, sirot brez staršev pa 1104. V Hrvatski in Sloveniji 12.135 vdov, 27.372 otrok in 1406 sirot brez staršev. V Dalmaciji je 4057 vdov, sirot brez staršev pa 2989, v Sloveniji je popisanih 9407 vdov, 15.007 otrok in 2012 sirot brez staršev. V Bosni in Hercegovini vdov 12.385, otrok 29.398, sirot brez staršev pa 2772. — V to statistiko niso vštete one invalidske rodbine, katerim se invalidske podpore regulirajo, pa še niso regulirane.

Detje zblaznelo vsled batin. Naslednji slučaj se ni zgodil pri vpadu kačakov ali macedonskih komitov, temveč sredi Sarajeva, ker je batinaštvo prišlo policiji že tako v kri, da se znaša celo nad otroci. Sarajevska «Pravda» pripoveduje: V naše uredništvo je prišel Huso Turčalo, ter izpovedal: Moj sin Hamid, dete od 9 let, obdolžen je po nekem policijskem agentu tatvine. Izjavil sem, da vse poravnam, če se detetu kaj dokaže. Pozval sem tudi dotičnega agenta, naj preiskuje v okolici in pa v moji hiši, da se skaže, kaj je resnica. Agent ni pristal na to, temveč je odvedel dete na policijo. Tu so otroka silili, naj prizna in ker ni imel kaj priznati, so ga pretepali. Pretepenega, modrega in krvavega obraza, oteklih oči so mi ga poslali zopet domov. Od tedaj dete ni več pri pameti, po noči vstaja in vpije od strahu. Težko, da se mu normalno duševno stanje kedaj povrne. — K temu ni treba komentarja! In minister policije se še upa ponašati s svojo protibatinaško naredbo in cela vlada s kulturo, ko je vse polno taki hin enakih slučajev.

Goriška Matica v Gorici izda za leto 1923 tri knjige in sicer: Koledar, Zabavne knjižice III. zvezek in Siravoh knjigo za skupno ceno 20 dinarjev. Po vsebini in s slikami bogatem koledarju bo pridejan zemljevid cele Julijske krajine v slovenskem jeziku. Zemljevid bo mogoče vzeti iz koledarja in ga obesiti na steno. Zabavno knjižico je priredil pisatelj in pesnik dr. Al. Gradnik, Sirahove bukve pa dr. Andr. Pavlica. Kdor si želi knjige nabaviti, naj do 15. oktobra t. l. javi svoje ime in stanovanje podružnici Jug. Matice v Mariboru, Sodna ulica 32.

Iz Maribora.

MARIBORSKI OBČINSKI SVET.

Po daljšem odmoru se je v petek, dne 6. oktobra, zopet sestal mariborski občinski svet k redni seji. Na dnevnem redu so bila poročila županova, interpelacije in poročila odsekov.

Dva nova občinska svetnika.

Župan imenuje za overovatelja zapisnika občinska svetnika dr. Jerovška in Selinška. Svoje mandate sta iz zdravstvenih razlogov položila člana občinskega sveta gg. Anton Krepek (SLS) in F. Voglar (JDS). Sklene se na mesto odstopivših vpoklicati njune namestnike. Namesto Krepeka pride v občinski svet g. Ivan Lorber, slikarski mojster, namesto Voglarja pa g. Franjo Bureš, urar. Nadalje poroča župan o ustanovitvi občinske mesnice in o spremembi pravil Mestne hranilnice.

Nato se je razpravljalo o interpelaciji kluba JS-DS:

Kdo je kriv, da se v Mariboru ne zida?

Župan pojasnjuje, da je bilo že lansko leto sklenjeno, da mora v Mariboru okoli 40 tvrdk, med temi vse banke, graditi poslopja za stanovanja. Ti sklepi so bili že pravomočni. Mestna občina bi imela pravico dotične banke in tvrdke deložirati in jih tako prisiliti, da zgradijo predpisane stanovanjske hiše. A kakor strela iz jasnega neba je dospel iz Beograda preko pokrajinske uprave dopis ministra za socialno politiko (Medklici: Socialno smrt.) dr. Gregorja Žerjava, po katerem je določeno, da, kdor je že začel zidati, mora gradnjo nadaljevati, a kdor še ni pričel, tega se ne sme prisiliti h gradnji (Burni ugovori. Velika nevolja v sejni dvorani. Občinski odborniki JDS gledajo pod klopi.) Minister dr. Žerjav namerava izdati nek «Pravilnik» k stanovanjskemu zakonu, ki bo uredil vprašanje, kdo mora graditi nove hiše.

Prvi govornik k temu predmetu je načelnik kluba JSDS g. Bahun, ki imenuje to Žerjavovo odredbo «javen škandal.» V imenu kluba SLS govori g. dr. Verstovšek, ki izvaja: «Ta dopis dokazuje, kako vlada sama ruši avtoriteto. Mi «brezdomovinci» in «kršitelji države», kakor se nas imenuje, moramo danes štiti zakone, a minister jih krši. Nedopustno je v ustavni državi, da bi se veljavni zakon razveljavil kar s kakim ministrskim pismom. Stanovanjski zakon je pravomočen in minister ga ne more sam razveljaviti. To more in sme storiti le parlament. Namesto, da bi vlada podpirala ob času neznosne stanovanjske bede gradbeno gibanje, pa ga zavira in gre bogatim bankam na roko. (Burni klici ogorčenja: škandal! Vrana vrani ne izkjuje oči!) Dr. Verstovšek stoji na stališču, da se naj mestna občina drži pravomočnega sklepa in naj banke in druge, ki so po tem sklepu prisiljeni graditi, deložira. Ob enem pa predlaga, da vložijo občinski svet pristanek proti takemu načinu zavlačevanja gradbene akcije. Za dr. Verstovšekovo predlog glasujejo razun štirih demokratov (dr. Serbec, Weixl, Kejžar in Tomažič) vsi občinski svetniki. Dr. Leskovar predlaga, naj župan posreduje pri parlamentarnih klubih, da o tem škandalu, ki ga je povzročil minister dr. Žerjav, interperirajo v parlamentu. (Sprejeto z vsemi proti glasovom kluba JS-DS. (Nekateri občinski svetniki kličejo JDSarjem: Hlapci bank in milijonarjev!)

Draginjska debata.

Klub JSDS je interpeliral župana radi draginje. Svetnik Kohlbesen predlaga prepoved izvoza žive živine in zahteva, da se na izvoz določi posebna davščina v korist mestne blagajne. Govorniki dr. Serbec, Roglič in dr. Verstovšek povdarjajo, da občinski svet ni kompetenten do takih sklepov. Dr. Verstovšek izvaja: «Maribor je postal najdražje mesto v Jugoslaviji. Poleg mnogo poštenih imamo žal v Mariboru veliko število nesolidnih trgovcev, ki podražujejo življenjske potreščine. Ironija je bila, da je neke vrste trgovstvo sklicalo shod, na katerem bi naj izrazilo simpatije bednim državnim nastavljenecem.» Dr. Verstovšek omenja, kako se je letos silovito podražilo knjige in druge potreščine za šole. Doprinesel je dokaz, kako je hotel nek demokratski trgovec-knjigotržec potom neke organizacije organizirati bojkot proti trgovini Cirilove tiskarne, ker je ista prodajala knjige 10 odstotkov ceneje, kot druge. Prišlo je do burnih nastopov med dr. Verstovšekom in trgovcem Weixlom. Dr. Verstovšek je Weixla razkrinkal pred celo hišo. Weixl je začel psovati z «lažnjivci», a ta izraz je padel nanj ter je moral sramotno utihniti. Razun dr. Serbeca, Tomažiča in Kejžarja ubogi Vilko Weixl ni imel nikogar, ki bi ga branil. — Kohlbesenov predlog je bil izročen pri glasovanju kombiniranemu klavniškemu in finančno-gospodarskemu odseku.

Nakup zemljišča.

Župan poroča, da se je mestni občini ponudilo v nakup parcelo ob Radvanjski cesti, katera meri 1829 kvadratnih metrov, za ceno 65 K. Sklene se, da se parcela nakupi. Ob tej priliki omenja župan, da pokrajinska uprava ni odobrila nekaterih kupnih pogodb, katere je sklenila občina, ko je prodala več stavbnih parcel nekaterim tvrdkam v svrhu gradnje hiš. Prodajne cene je mestna občina prenizko nastavila.

Mariborski «tramvaj.»

Neki Roman Pelikan se je obrnil na občinski svet, da mu dovoli upeljati v Mariboru redni promet z avtomobusom. V vsak voz bi šlo 15 oseb. Tarifa še sicer ni določena, a predvideva se, da bi znašala za osebo in kmu 3—4 K. Upeljale se bodo tudi znižane cene za delavce, železničarje in državne nastavljenec. Podjetje bo plačevalo del dobička mestni občini. Pogodba se sklene na pet let. Podjetje mora nastaviti samo slovensko in domače osebe. Za sedaj so projektirane te-le proge: 1. Glavni kolodvor—Glavni trg. 2. Glavni kolodvor—Koroški kolodvor. 3. Glavni trg—Mestni vodovod (Tezno). 4. Glavni trg—Pobrezje (pokopališče). Postaje bodo za sedaj sledeče: Glavni kolodvor, Aleksandrova cesta (Ulaga), Grajski trg, Glavni trg (Terezijin dvor), Kralja Petra trg, Koroški kolodvor, Železniški prehod na Tržaški cesti, Ptujjska cesta, Vodovod, pod železniškim mostom, Pobrezje (pokopališče). Mestna občina zahteva v slučaju potrebe še otvoritev drugih prog. n. pr.: v Kamnico, vojaško realko, Melje, Pesnico i. t. d. Predlog stavbenega urada se sprejme.

Nato poroča g. mestni svetnik dr. Leskovar kot načelnik pravnega odseka o pritožbah proti globam radi ponočnjaškega davka, glob radi pasjega kontumacia, o domovinskih, obrtnih in drugih zadevah itd. Seja se je zaključila ob pol 11. uri.

Ker je ostalo nerešenih še več nujnih zadev, n. pr. vprašanje draginjskih doklad mestnim uslužbenecem,

se bo prav kmalu vršila nova seja mariborskega občinskega sveta.

Kdo je kriv draginje v Mariboru? V petek je bila v seji občinskega sveta burna draginjska debata. V debato je posegel tudi občinski svetnik dr. Verstovšek, ki je izvajal, da so draginje krivi nekateri nesolidni trgovci, ki hočejo kar čez noč obogateti. V Beogradu in v Zagrebu se zdaj ceneje živi in ceneje kupi, kakor v Mariboru. Poprej je bilo ravno narobe. Nečuvno je, da trgovske organizacije na eni strani sklicujejo protestne shode zoper draginjo, na drugi strani pa same ovajajo svoje tovariše, če prodajajo blago nekoliko bolj poceni, kakor se je žal zgodilo v Mariboru. To je naravnost škandal! Po teh izvajanjih dr. Verstovška se je čutil prizadetega gremijalni načelnik knjigotržec V. Weixl, ki odgovarja, da ni res, da bi bil trgovski gremij kakkega tovariša ovadil in da je bil dr. Verstovšek lažljivo informiran. Dr. Verstovšek nato z vso ostroščjo zavrne očitane g. Weixla, prizna, da izraz «gremij», ki ga je rabil, mogoče ni na mestu. Hoče pa opisati slučaj, ki se je zgodil in iz katerega je razvidno, da je njegova trditev resnična. Slučaj je pa ta-le: Višji šolski svet je svojčas dovolil, da smejo knjigotržci pribiti na določene cene šolskih knjig še 10 odstotkov. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru se te pravice ni poslužila in je prodajala šolske knjige brez tega pribitka. To znese veliko svoto, n. pr. samo pri dveh atlantih znaša ta pribitek 70 K. Zato so jo pa mariborski knjigotržci tožili v Ljubljani pri svojih tovariših, češ, da ne pobira teh 10 odstotkov, kakor bi morala, in so grozili z represalijami proti Tiskarni sv. Cirila. Govornik se zdaj obrne proti g. Weixlu in ga vpraša: «G. Weixl, ali Vam je to znano? A ti ste mogoče tudi Vi tožili Tiskarno sv. Cirila zaradi tega, ker je prodajala knjige bolj poceni in s tem šla dijakom in staršem izdatno na roko? Tako torej pobijajo nekateri mariborski trgovci draginjo, da tiste tovariše, ki so še cenejši, tožijo in ovajajo!» G. Weixl nato ni vedel drugega odgovoriti, kakor to, da trgovski gremij tega ni storil; če je pa to storila zveza knjigotržcev, je pa to druga stvar. S tem je gremijalni načelnik g. Weixl sam priznal, da trgovci sami preganjajo tiste tovariše, ki malo cenejše prodajajo svoje blago. Ko so občinski svetniki izvedeli to zadevo, so se razširjali glasni klici ogorčenja radi takega počenjanja!

Demokrati za stanovanjsko bedo. Na drugem mestu poročamo, kako je mladodemokrat dr. Žerjav kot minister za socialno politiko preprečil v Mariboru gradnjo 40 novih stanovanjskih hiš. Žerjava poznamo, da je vnet pripadnik stranke zlatega teleta. On že po svoji preteklosti mora braniti banke in verižnike. Jadranska banka, koroški svinec, Agromerkur in drugo nam povejo dovolj. A da so padli tako nizko mariborski demokratski občinski svetniki: dr. Serbec Vladimir, nadučitelj Tomažič, balkanec Kejžar in knjigotržec Weixl, to nam ne gre v glavo. Saj ti ljudje vedno povdarjajo po «Taboru» svoje «socialno» stališče. In v petkovi seji občinskega sveta so ti ljudje glasovali za banke in verižnike. Niso se upali glasovati za protest proti Žerjavovemu pismu. Na stotine državnih in privatnih nastavljenec nima stanovanj, a demokrati glasujejo proti temu, da bi se banke in verižnike prisililo graditi 40 novih hiš.

Nadučitelj Tomažič se je v petek zvečer pri glasovanju o Verstovškovem predlogu proti škandalozni odredbi Žerjava glede gradbe 40 stanovanjskih hiš, čudno obnašal. Glasoval je proti protestu, torej za Žerjava. Morda upa dobiti od Voglarja in Lipolda še kak ostane nek fonda Žerjavščine v Jadranski banki. Videli smo, kako se je gospod Tomažič proseče oziral okoli. Mencal je: «bi, ali ne bi, bi, ali ne bi». Lep zastopnik učiteljstva in državnih nastavljenec! E, kaj je demokratu za trpi-re, da le sam ima udobno stanovanje! Kaj za briga, neznosna beda drugih ljudi! To je res pravo demokratsko socialno stališče. Vidi se, da so vsi mariborski demokrati pod jerobstvom in morda celo pod sekvestrom Agromerkurja Žerjava!

Dijaki in starši! Dr. Verstovšek je v petkovi seji mariborskega občinskega sveta razkrinkal demokrata knjigotržca Weixla Viljema, da je on bil tisti, ki je povzročil neznosno navijanje cen šolskim knjigam, zvezkom in šolskim potreščinam sploh. Lep prijatelj ubogih dijakov in staršev je ta Weixl! Da teh ljudi iz demokratskega tabora ni sram, povzročati tako izžemanje ubogih dijakov in staršev! Nov dokaz, da demokrat Žerjavove in Kukovčeve sorte pozna samo svoj žep, magari, da vsi ljudje krog njega pecepajo.

Dramatski odsek ima danes v ponedeljek točno ob 7. uri zvečer v navadnih prostorih v Lekarniški ulici važen sestanek in bralno vajo za «Mlinar in njegova hči». Vse članstvo je dolžno udeležiti se sestanka točno ob določeni uri. Sprejemajo se še vedno novi člani in članice in naj se tudi ti nocojnega sestanka udeležijo. — J. P. režiser.

Uradno poslovanje v Mariboru. Predsedstvo mariborskega okrožnega sodišča naznanja, da bodo pri teh sodiščih v zimski dobi, to je od 15. oktobra 1922 do 15. aprila 1923 ob delavnikih uradne ure od 8. do 14. ure. Vloščica bo odprta od 8. do 13. ure, zemljiška knjiga pa od 8. do 15. ure. Uradno poslovanje ob nedeljah in praznikih ostane nespremenjeno.

GLADIATORJI.

(156. nadaljevanje.)

Laže mu je bilo, sedaj, ko je bil storjen začetek, in z rastočim, mračnim sovraštvom ji je pripovedoval podrobnosti minulega dne, obtožbo Janeza iz Giskale, za sliševanje pred sanhedrinom, kako je za las manjkalo, da ni bil obsojen, in o izpovedi obeh bogokletnežev, ki sta priznala, da se celo bahala s svojim bogokletstvom. Navdušeno, fanatično je govoril. Samga sebe je pregovarjal, da je on razžaljen, da sta njemu odpadnika sta-

rila krivico. S toliko zgovornostjo in prepričevalnostjo je govoril pred hčerko, da bi se bil opral pred samim Matijem in njegovimi tovariši, če bi se bilo treba zagovarjati zaradi Janezove obtožbe.

Kakor okamenelo je stalo dekle pred tem strašnim izbruhom divjega sovraštva. Nazadnje je še celo njej očital, da je preveč radevoljno poslušala mehke nauke svojega strica, da je preprijazno občevala s tujcem, — ki ga je pa sicer on sam prvi povabil pod svojo streho.

Samo enkrat je poskušala zagovarjati Esko, pa velj ji je, naj molči, še preden je končala.

»Oče«, ga je branila, »pogan je bil, pa sprejel je obrede našega ljudstva, tujec je bil, pa sam si rekel, da se nobeden v naših vrstah ni boril silneje za rešitev Svetega mesta, ko on, naš gost, pogumni in zvesti Eška!«

Grozeče jo je prekinil:

»Hči Manahemova! Tisti dan, ko se boš še enkrat drznila izgovoriti to prepovedano ime, naj ti zatemnijo tvoje oči, naj ti otrpnejo tvoji udje in tvoje srce naj ti zamre v prsih, — da boš vzeta iz življenja v svojem grehu, da boš odpadla kakor posušena veja od debla tvoje-ga rodu, da boš razpadla v prah in izginila kakor voda, razlita v pesek, — in tvoje ime naj bo za večno izbrisano iz vrst Judovih hčera in izmed otrok tvoje očetovske hiše —!«

Strahotna je bila njegova divjost, pa ni se ga ustrašila. Marsikatera ženska bi bila v grozi zbežala izpred njegovega obličja, ali pa bi se bila vrgla na kolena pred njega in ga s solzami in jokom prosila usmiljenja. — Mariamna mu je nepremično gledala v obraz in tiha žalost ji je stopila na lice, ki ga je zadela v živo in razburila do skrajnosti.

»Oče«, mu je mehko rekla, »ničesar se ne bojim na tem svetu! Ubij me, pa ne preklinjaj me!«

Spomin na njena mladostna leta, spomin na njeno mater, njena vdana ožotnost, zavest, da ji dela krivico, — vse to ga je gnalo do blaznosti.

»Ubijem te naj?« je ponavljal s stisnjenimi zobmi. »Pri kosteh Manahemovih, pri glavi velikega duhovna, pri tempeljskem zastoru se ti zaklinjam — da, če še en-

krat izgovoriš to proketo ime, te ubijem z lastno svojo roko!«

(Dalje prhodnjič.)

Starozlato in srebrni denar

ki ne kroži več v prometu,
staro srebro in zlato

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

Avgust Wapper,
urar in zlatar

Maribor, Stolna ulica št. 1.

Poljedelci! FIŽOL

• **črešnjavec** •
(Wachtlbohnen) Cocc

kupi vsako množino in
plača najvišje cene

Hmelak in drug
Maribor, Slomškov trg 6.
2-460

Dolga topla zimška sukinja

se prod. Maribor, Koroševa
ulica 17, pritličje. Zorko. 473

Tvrdba JUG

lesna trgovina, Maribor, Alek-
sandrova 71, kupuje vsako mno-
žino smrekovih hlodov. 1-3
474

SENO

slamo, drva ter
premog, žito, krompir, sadje
in druge deželne pridelke
— kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 57,
telef. 88. 29-323

Gozdno posestvo

se išče v nakup. Naslov v upravi
lista pod »Nakup«. 4-5 445

Tovarniška zaloga češ-
kega in angleškega ma-
nufakturnega blaga se
dobi po najniž. cenah pri
J. TRPIN
Maribor, Glavni trg 17

Alojzij Gniusek Maribor, Glavni trg 6

prodaja konjske plahte izgotovljene, impregnirane s
kumetšpico, vsake velikosti 1 par okoli K 2700—,
istotake impregnirane plahte vsake velikosti za vozove
kvadratmeter po K 340—, konjske odeje vseh vrst
najceneje, žičnate žimnice (Drahteinsatz) po K 600—,
afrik žimnice 3 delne po K 2800—, vrvi za zvonove,
studence in seno, vsake dolgosti in debelosti kg po
K 120—, K 140—, strange za konje par K 80—,
90—, ter vsakovrstno drugo manufakturno blago.

Žaganje hlodov

okoli 250 m³ prevzame takoj ena mariborska
žaga na polnojarmenik. Ponudbe pod »žaganje
lesa« na upravo lista. 1-3 471

Nakupovalca LESA

proti jako dobremu plačilu išče ena mariborska žaga.
Naslov se izve pri upravnistvu. 1-3 472

Prvovrst. umetna GNOJILA

dobavlja najceneje veletrgovina

Vinko Vabič, Žalec, Sloven.

Jamstvo za vsebino!

Jamstvo za vsebino!

Vse vrste v zalogi:

18 odstot. Thomasovo žlindro, 40—42 odstot. kalijevo
sol, 18—20 odstot. kostni superfosfat, 15 odstot. rud-
ninski superfosfat, 15—17 odstot. apneni dušik.

Veletrgovina z železnino

PINTER & LENARD, MARIBOR

V zalogi se nahaja:

Traverze, cement, železo vseh vrst, pločevina, štedilniki, žica, žičniki,
pumpe, razne cevi, kovanje za zgradbe in pohištvo, kuhinjska posoda,
lita in pločevinasta, kovaško, ključavničarsko in mizarsko orodje, kose,
brusni kamni in vsi drugi v železninsko stroko spadajoči predmeti. Bla-
gajne vseh vrst, verige domače tovarne.

Postrežba točna.

Cene solidne.

Kdor noče ^{za svoj težko} **denar** ^{prisluzeni}

dobiti dobro blago, kakor: sukno, hlačevino, bar-
hente, platno, odeje, predpasnike, srajce itd. in po
nizki ceni, naj kupuje v obče znani manufakturni
trgovini

Srečko Pihlar

MARIBOR

GOSPOSKA ULICA 5

Prepričajte se!

Najceneje kupite razno špicerijsko blago kot
riž, sladkor, mast,
moko, kavo, slanino

ter razno drugo blago pri tvrdki

K. DOBLJEKAR, Maribor
Tattenbachova ulica št. 3
preje občinska prodajalna.

LIVARNA

za zvonove in kovine, poprej [i. s. 198
DENZELA SINOVI, MARIBOR

Kopališka ulica 9, je zopet v obratu. — CER-
KVENE ZVONOVE. — Izdeluje surove litve
v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina,
aluminij i. t. d.) — UMETNA LIVARNA reliefi,
cerkveni svetilniki. — Vsa oprema za žgalnice,
kletarstva, pivovarne, opreme za plin in vodo-
vod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz me-
denine lastnega izdelka. Popravilnica za briz-
galne i. t. d. — Inž. J. & H. Bühl.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru. 581

Začasno: Koroška cesta 1/1 — Telefon 311 — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split,
Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu
in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje
valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.